

COLOCVIUL X

În cadrul Institutului de arheologie din București, în fiecare an, prin grija Secției ordinii comunei primitive, începând din anul 1972, în primele zile ale lunii decembrie se organizează cîte un colocviu cu participarea a numeroși specialiști din întreaga țară.

În anul 1981, lucrările manifestării științifice amintite, devenită tradițională, s-au desfășurat între 3 și 5 decembrie, în sala bibliotecii Institutului de arheologie. Tema a fost: „Evoluția comunităților din epoca neolitică de pe teritoriul României”.

La lucrări au luat parte cercetători și muzeografi din următoarele centre de activitate arheologică de pe tot cuprinsul țării: București (Institutul de arheologie, Muzeul de istorie al R. S. România și C.C.E.S.), Iași, Cluj-Napoca, Constanța, Tulcea, Focșani, Galați, Vaslui, Piatra Neamț, Suceava, Satu Mare, Carei, Oradea, Reșița, Hunedoara, Craiova, Cîmpulung Muscel, Alexandria, Giurgiu, Oltenița și Călărași.

În raportul introductiv „Probleme privind neoliticul României”, Eugen Comșa s-a referit la stadiul cercetărilor și la diferite probleme care trebuie studiate cu mai multă atenție. Într-un alt raport, prezentat de Silvia Marinescu-Bîlcu, s-au analizat amănunțit problemele privind originile și evoluția neoliticului și eneoliticului din Moldova.

S-au aprofundat diversele păreri referitoare la neolitizarea ținuturilor din estul României. Nu poate fi nici o îndoială că procesul a fost provocat și desăvîrșit de comunități Criș pătrunse dinspre Transilvania. Ele s-au răspîndit pe tot întinsul Moldovei pînă dincolo de Prut. S-au analizat și raporturile comunităților din neoliticul timpuriu din Moldova cu cele din regiunile vecine spre est, sud și vest. În acest context autoarea nu este de acord cu ipoteza că în nord-estul Moldovei ar putea exista unele așezări ale purtătorilor culturii Bugo-nistriene. Se cuvine evidențiată concluzia că formarea culturii Cucuteni-Tripolie, cu ceramică pictată s-a desfășurat pe baze locale în sud-vestul Moldovei și în sud-estul Transilvaniei, de unde apoi, pe calea „roirii” treptate, cu timpul acele comunități au ajuns pînă la Niprul mijlociu.

Aceeași cercetătoare în colaborare cu specialiști (Alexandra Bolomey, Marin Cărciumaru și Adrian Muraru) din alte domenii înrudite (paleofauna, palinologia și geologia) a realizat un studiu pluridisciplinar, deosebit de util—este un exemplu demn de urmat—privind aspecte ecologice și economice ale stațiunii cucuteniene de la Drăgușeni din nordul Moldovei.

O descoperire ieșită din comun, importantă, a fost făcută de Marin Nica (Craiova) și prezentată în cadrul Colocviului. Cercetătorul amintit, studiind prin săpături una din cele mai vechi așezări neolitice cunoscute pînă acum din Oltenia, lângă satul Grădinile, aflată într-o zonă de sol umed, alături de o serie de vase de lut ars, cu decor pictat, a scos la lumină un vas neolitic lucrat din lemn, păstrat întreg pînă în zilele noastre. Vasul se aseamănă în privința formei și decorului în relief cu vasele obișnuite de lut ars din perioada dată. Tot acolo el a mai găsit și alte cîteva funduri de vase de lemn. Este prima descoperire de acest fel din sud-estul Europei.

În alte expuneri s-au prezentat date remarcabile despre două complexe de caracter magico-religios, descoperite în anul 1981, considerate a fi sanctuare: unul dintr-o așezare de la Parța, jud. Timiș, găsit în cuprinsul unei construcții. Este vorba de un fel de altar, cu soclu masiv, pe care fusese înălțată o figură antropomorfa mare de lut ars (comunicare Gh. Lazarovici și Zoia Kalmar, Cluj-Napoca); al doilea a fost descoperit la Poduri, jud. Neamț (comunicare Dan Monah și Gh. Dumitroaia, P. Neamț). În interiorul unei construcții de suprafață, într-un vas mare de lut, se aflau numeroase figurine de lut ars, înfățișînd adulții și copii, fiecare din ele avînd cîte un scăunel de lut ars. Rezultatele analizei tehnologice făcute asupra figurinelor de la Poduri au fost expuse în comunicarea Lindei Ellis (S.U.A.).

În cîteva comunicări s-au aprofundat și sintetizat, prezentîndu-se stadiul actual al cercetărilor, probleme ale neoliticului timpuriu și mijlociu din diferite provincii sau zone. Din această categorie fac parte comunicările: „Problema protoneoliticului și geneza neoliticului timpuriu în zona Porților de Fier” (Gh. Lazarovici, Cluj-Napoca); „Neoliticul timpuriu din Oltenia” (Marin Nica, Craiova); „Cu privire la relațiile dintre cultura Varna și cultura Gumelnița” (M. Simon); „Probleme privind începutul culturii Hamangia” (P. Hasotti, Constanța); „Probleme privind neoliticul din sud-estul Moldovei” (Ion T. Dragomir, Galați); „Probleme ale neoliticului timpuriu din nordul Moldovei” (N. Ursulescu, Suceava); „Contribuție în legătură cu tipologia statuetelor Starčevo-Criș de pe teritoriul României” (Rodica Iancu).

Probleme privind reprezentarea gravidității pe figurinele neolitice din zona Dunării de Jos și Mijlocii au fost studiate de Corneliu N. Mateescu și dr. Ioan Voinescu. Tot Corneliu N. Mateescu, în colaborare cu ing. Gh. Giță, a făcut diferite analize pentru a preciza compoziția materiei albe cu care se incrusta ceramica din faza Vădastra II, din așezarea de la Vădastra.

Alte probleme interesante au fost studiate și aprofundate în comunicările : „O așezare neolitică la Zlaști, jud. Hunedoara” (Tiberiu Mariș, Hunedoara); „Descoperiri recente din epoca neolitică în jud. Hunedoara” (Fl. Drașovean, Tib. Mariș și Mihai Rotea, Hunedoara); „Descoperiri inedite în Țara Hațegului” (Zoaia Kalmar, Cluj-Napoca); „Așezarea de tip tell de la Cerătu” (Doina Galbenu); „Descoperiri neolitice recente din jud. Teleorman” (Ion Spiru, Alexandria); „O figurină de tip Bolintineanu de la Piscu Crăsani” (Marian Neagu, Călărași); „Cercetări arheologice în așezarea neolitică de la Carcaliu, jud. Tulcea” (Elena Lăzurcă, Tulcea); „Probleme ale culturii Cucuteni-Ariuşd din Transilvania în lumina săpăturilor de la Malnaş” (Attila Laszlo, Iași); „Considerații privind așezările eneolitice de la Cuptoare și Slatina-Timiş, jud. Caraş-Severin” (Adriana Oprinescu, Reșița); „Un aspect mai puțin cunoscut în cadrul ceramicii pictate din nord-vestul României” (Doina Ignat, Oradea).

Activitatea arheologică de salvare de pe marile șantiere a fost oglindită prin comunicările : „Cercetări neolitice pe valea Mostiștei : Vlădiceasca” (Done Șerbănescu, Oltenița) și „Rezultatele săpăturilor din tellul de la Șeinou” (Mihai Simon).

Unele date despre riturile funerare din epoca neolitică au fost prezentate în comunicările : „Un mormânt neolitic de la Zimnicea” (Alexandrina Alexandrescu) și „Rituelul funerar în necropola neolitică descoperită la Dridu, jud. Ialomița” (Viorica Mihai, Giurgiu).

În cursul celor trei zile cit au durat lucrările Colocviului, la sfârșitul fiecărei ședințe de dimineață și de după amiază au avut loc discuții cu privire la comunicările prezentate. Cu același prilej s-a făcut un rodnic schimb de idei. Cercetătorii cu mai multă experiență au dat sfaturi celor mai tineri, îndemnându-i să efectueze și cercetări în anumite zone mai puțin studiate de arheologi, așa fel ca să dispară și ultimele pete albe de pe harta neoliticului țării. De asemenea, este neapărată nevoie să fie aprofundate diversele probleme importante privind activitatea economică din epoca dată, ca și punerea în aplicare a unor metode noi, pentru ca astfel să ajungem la cunoașterea amănunțită a istoriei epocii neolitice de la primele începuturi până la sfârșitul ei frământat.

La fiecare ședință au participat cte 30—40 de specialiști. Lucrările și discuțiile s-au desfășurat într-o atmosferă colegială.

Eugen Comșa